

# Zorg ook voor bemiddeling bij kerkelijke conflicten

door Kees van Mill

Met belangstelling heb ik de artikelen gelezen over het oplossen van kerkelijke geschillen (*Nederlands Dagblad* 16 en 20 december). Ik denk - met mr. Betty Santing en mr. B van Leeuwen - dat de huidige situatie voor verbetering vatbaar is. Ook kan ik me wel vinden in hun idee om een kerkelijk orgaan voor conflictbeheersing en -beslechting in te stellen.

## Vrijplaats

Ik wil wel iets aan dat voorstel toevoegen. Als ik het goed heb begrepen, gaat het idee namelijk uit van een instantie die, na hoor en wederhoor te hebben toegepast, uiteindelijk een uitspraak doet in een conflict. Ik denk dat dit twee nadelen kan meebrengen.

Ten eerste is er nogal een hoge drempel om met een conflict naar zo'n instantie te gaan. De partijen moeten immers erkennen dat ze er zelf niet meer uitkomen, en ze geven alles 'uit handen'; ze moeten maar afwachten wat voor uitspraak er komt.

Ten tweede kan de gang naar een rechtsprekend orgaan leiden tot een verharding van het conflict. Het krijgt dan trekken van een gevecht: ingraven, escalatie, gooien met modder, de waarheid geweld aandoen om maar gelijk

te krijgen. Want de partijen willen allebei winnen.

Maar uiteindelijk is er meestal hooguit één partij die zichzelf als winnaar ziet. En maar al te vaak voelen beide partijen zich verliezer: de uitspraak van degene die rechtsprekt, bevalt geen van beiden. En de sfeer is inmiddels zodanig verziekt dat de partijen niet met elkaar verder kunnen.

## Verrassend

Precies op deze twee punten is conflictbemiddeling oftewel *mediation* - want dat is het element dat ik wil toevoegen - wezenlijk anders.

De mediator doet namelijk geen uitspraak, maar zorgt ervoor dat de partijen weer in gesprek raken en samen een oplossing bedenken. De specifieke houding, vaardigheden en aanpak van de mediator leiden vaak tot een verrassende ommekeer in een conflict: de partijen gaan elkaar weer zien als mensen met normale en begrijpelijke belangen, in plaats van als 'de vijand'. En deze verrassende ommekeer leidt vaak tot verrassende oplossingen!

De drempel voor mediation lijkt mij lager te liggen dan voor 'rechtspraak'. Inhoudelijk geven de partijen immers niets uit handen. De mediator is neutraal en onthoudt zich van oordelen. Hij stuurt alleen het proces; de partijen zelf bedenken de oplossing. Mij lijkt trouwens ook dat mediation daardoor al in een eerder stadium van een conflict in aan-

merking komt dan een vorm van rechtspraak.

Bovendien leidt succesvolle mediation bijna per definitie tot twee winnende partijen: beide partijen kunnen leven met de gevonden oplossing, anders was de oplossing er niet gekomen. Na mediation kunnen de partijen vaak ook samen weer verder; ze hoeven als het ware alleen maar door te gaan met de inmiddels hervonden manier van samenwerken.

Verder denk ik dat mediation voldoet aan de door mr. Van Leeuwen genoemde criteria: snelheid, slagvaardigheid, gelijke kansen en het toepassen van hoor en wederhoor. En mediation levert een juridisch afdwingbare overeenkomst op.

## Karikaturen

Het mooie van mediation vind ik dat het elementen bevat die sporen met bijbelse gedachten over hoe je met je naaste omgaat: partijen luisteren weer naar elkaar, ze kunnen weer respect voor elkaar opbrengen. Karikaturen worden ineens weer echte mensen.

Is mediation daarmee een wondermiddel? Nee, want mediation leidt niet in alle gevallen tot een oplossing. Juist omdat het een vrijwillig proces is, is er geen garantie dat de partijen er samen uitkomen. In een proefproject bij rechtbanken werden een kleine 500 aangemelde zaken 'aangepakt' met mediation. Dat bleek in

62 procent van de gevallen succesvol: de rechter kwam er niet meer aan te pas.

Aan de ene kant geeft dit aan dat er wel een rechtsprekende instantie achter de hand moet blijven. De regels van mediation hebben overigens ook tot doel zo'n rechtszaak niet te hinderen. En misschien geeft het ook wel aan dat er een categorie conflicten bestaat waar mediation niet de oplossing voor is.

Aan de andere kant laat het ook zien dat mediation zo krachtig is, dat partijen er vaak nog samen uitkomen, zelfs als ze in principe al voor de rechter staan.

Ik zou graag zien dat mediation een plaats krijgt in het kerkelijk leven. Dat zou enerzijds kunnen door conflictbeslechting op centraal niveau door een nieuw orgaan bij voorkeur aan te pakken met mediation. Anderzijds vind ik het misschien nog wel belangrijker dat kerk(led)en zelf op plaatselijk niveau hun meningsverschillen vaker gaan oplossen met een mediation-achtige aanpak.

Ik hoop dat we als christenen mede daardoor niet alleen kunnen voorkomen dat we de wereldlijke rechter nodig hebben, maar ook dat we onze meningsverschillen zoveel mogelijk oplossen op een goede manier en op de goede plek: op de plaats waar ze ontstaan.

*Ir. Kees van Mill is mediator en woont in Barneveld.*